

Tegu jis nusigręžia nuo pikto ir daro gera, teieško ramybės ir tesiveja ją (1 Pt 3,11)

2019 m. gegužė Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys **Nr. 5 (200)**

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X (internete ISSN 2424-4341)

KUR IŠKELIAVO JĖZUS?

**Laimindamas jis atsiskyrė nuo jų ir pakilo į dangų.
Jie pagarbino jį... (Lk 24, 51-52)**

Kaip pastorius* kartą buvau pakviestas pamokslauti apie Kristaus žengimą dangun. Ne kartą buvau pamokslavęs apie Kristaus gimimą, Jo krikštą, įvairius Jo gyvenimo įvykius, Jo mirtį ir prisikėlimą, bet apie pakilimą dangun – nė karto. Taigi, pradėjau ruošti pamokslui, ieškodamas, kas tame pasakojime svarbiausia. Pirmiausia man galvon toptelėjo du klausimai: Ar toli Jėzus iškeliavo? Ar ilgai užtruko, kol ten nusigavo? Paskui pats juokiausi iš savo kvailumo. *Ar toli?* – yra atstumo klausimas, o atstumas juk yra Jo paties sukurtas. Taigi tas klausimas atkrenta. Jėzus jau buvo dar prieš atsirandant atstumui ar bet kokiai erdvei. Jis pats sukūrė

atstumą, erdvę, toli, kosmoso platybes. Taigi, Jo nėra kosmose. Jis pranoksta kosmosą. Kosmosas yra Jame. *Ar ilgai?* – yra laiko klausimas. Dievas sukūrė laiką, kuris atsispindi erdvėje ir visoje kūrinijoje. Taigi, tas klausimas irgi atkrenta. Dienos, valandos, minutės – tai tik kūrinijos dalis, negaliojanti Dievo esybei. Jo neriboja nei laikas, nei erdvė.

Žingsnis po žingsnio priėjus prie šios minties, mane aplankė apreiškimas. Kai Jėzus sugrįš, Jam nereikės perskrosti erdvių ir įveikti atstumų. Jam neprireiks laiko, nes Jis yra laiko ir erdvių Viešpats. O tai reiškia, kad Jis jau yra čia. Iš tikrųjų Jis niekada mūsų nė nepaliko. Tiesiog

negebame atpažinti švento Jo buvimo. Mes kalbame apie Kristų savo širdyje, nors iš tikrųjų esame Jame, nes nėra tokios vietos, kur Jo nebūtų. Prisiminkite, ką Paulius sakė Atėnų gyventojams: [...] *Jis [Dievas] visiškai netoli nuo kiekvieno iš mūsų. Juk mes jame gyvename, judame ir esame...* (Apd 17, 27-28). Staiga viskas susidėliojo į vietas. O aš naujai, kaip niekad anksčiau, patyriau Jo artumą. Kai Jėzus sugrįš ir mūsų akys bus atvertos, greičiausiai, suprasime, kad Jis visą tą laiką buvo čia pat.

***Iš This Day with the Master: 365
Daily Meditations, Dennis F. Kinlaw
Vertė R. Rušinskienė***

*Šio apmąstymo autorius Dennis Franklinas Kinlaw (1922–2017) – teologijos mokslų daktaras, Senojo Testamento istorijos, teologijos ir hebrajų kalbos profesorius. Baigęs teologijos studijas Edinburgo (Škotija) universitete, tarnavo pastoriumi, profesoriavo Asbury teologijos seminarijoje. Jis buvo Jėzaus pasekėjas ir skelbė Evangeliją visame pasaulyje pamokslaudamas, mokydamas ir rašydamas knygas. Asbury universiteto biblioteka pavadinta Kinlaw vardu – jo ir žmonos Elsie garbei.

***Gegužės 30 d. Vakarų krikščioniškas pasaulis
švenčia Kristaus Dangun žengimo šventę***

Šventė, kurios kauniečiai laukė 80 metų!

2018 metų pabaigoje Lietuvos evangelikų reformatų bendruomenę pagaliau pasiekė džiugi žinia, kad Lietuvos Respublikos Seimas spalio 9 d. patvirtino Kauno evangelikų reformatų bažnyčios pastato sugrąžinimą tikinčiųjų bendruomenei – Lietuvos evangelikų reformatų Sinodui.

Reformatų bažnyčia Kaune, E.Ožėskienės g. 41, pagal žymaus prieškario architekto Karolio Reiso (latv. Kārlis Reisons, 1894-1981) projektą, už visos Lietuvos reformatų suaukotas lėšas, buvo pastatyta 1937-1938 metais. Vidus buvo įrenginėjamas dar dvejus metus, bet, nespėjus baigti darbų, II pasaulinio karo pradžioje buvo sovietų valdžios nacionalizuota.

Buvo nugriauta viršutinė bažnyčios bokšto dalis, nacionalizuotas pastatas paversta alaus, vėliau – tabako fabrikų sandėliu, kuriuo naudotasi iki 1952 metų. Tais metais Kauno miesto vykdomojo komiteto sprendimu pastatas perduotas VRM Kauno specialiosios mokyklos žinion, pritaikytas valgyklai ir įrengta sporto salė.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, sužibo viltis atgauti pastatą, ten, nors minimaliai susitvarkius, laikyti pamaldas. Deja, pritaikius netobulus jaunos šalies įstatymus, pastato valdymą perėmė policijos mokykla, vėliau – Mykolo Romerio universitetas.

Ir tik beveik po 30 metų, spaudžiant visuomenei, padedant Seimo nariams, po daugybės prašymų, įrodinėjimų pagaliau 2019 m. vasario 26 d., tarp Mykolo Romerio universiteto ir Reformatų Bažnyčios buvo pasirašyti paskutiniai priėmimo-perdavimo aktai dėl pastato grąžinimo ir perdavimo evangelikų reformatų bendruomenei. Kovo 7 d.

Kauno parapijos pirmininkas Žydrūnas Pavinkšnis perėmė Kauno bažnyčios raktus iš MRU dekanu prof. Sauliaus Greičiaus – Kauno reformatų parapija tapo pilnateise, prieš 80 metų protėvių lėšomis pastatytos bažnyčios, šeimininke.

Balandžio 27 d. Kauno parapija pakvietė visos Lietuvos reformatus šį džiugų įvykį atšvęsti kartu – atvykti į iškilmingas Kauno reformatų bažnyčios pastato atgavimo pamaldas.

Suvažiavę svečiai buvo pilni euforijos, džiaugsmo netemdė nei apleistą pastatą, nei sutręšę langų rėmai, nei tai, jog laiptų įveikti nepavyko gen. superintendentui kun. Tomui Šernui, kuris iškilmingas pamaldas stebėjo kompiuterio monitoriuje žieminėje-žemutinėje salėje...

Pamaldų liturgiją viršutinėje salėje, kartu su kun. Franku van Dalenu, vedė lektorius Dainius Jaudegis, dalyvavo kunigai – svečiai: Biržų parapijos klebonas kun. Rimas Mikalauskas, Vilniaus parapijos klebonas kun. Raimondas Stankevičius.

Iškilmingas pamaldas prie Dievo stalo pradėjo Kauno parapijoje tarnaujantis kunigas-misionierius iš JAV – Frankas van Dalenas žodžiais *Mūsų pagalba yra Viešpaties, dangaus ir žemės Kūrėjo, vardas*, pakvietęs šlovinti Viešpatį 135 psalme (1-3 eilutės) *Girkime VIEŠPATĮ! Girkime VIEŠPATIES vardą! Girkime jį VIEŠPATIES tarnai, kurie tarnaujate mūsų*

VIEŠPATIES Namuose, mūsų Dievo Namų kiemuose. Girkime VIEŠPATĮ, nes VIEŠPATS geras, giedokime giesmę Jo vardui, kurį mylime.

Iš pranašo Agėjo knygos antro skyriaus *Paguodos ir vilties žodžius* skaitė lektorius D. Jaudegis, po jų, kaip įprasta Kauno bažnyčioje, buvo skaitomi Bažnyčios atgavimo šventei pritaikyti *Heidelbergo katekizmo* klausimai ir atsakymai, visi balsu kalbėjo *Apaštališkąjį tikėjimo išpažinimą*.

Pamokslas sakymas buvo patikėtas svečiui – Biržų klebonui kun. Rimui Mikalauskui, kuris pirma pabendravo su vaikais, paklausinęs juos tikėjimo dalykų, ir tik po to sakė pamokslą iš sakyklos suaugusiems *Dievo bažnyčia – parapija ir pastatas*, persunktą džiaugsmu, kad sugrįžtame į namus, kurie pašvęsti Dievui. *Kur susirenkame – ten yra maldos namai, pirmiausia mūsų šeimose, mūsų namuose – ten turi skambėti Dievo Žodis*, – mokė kunigas. *Padėkos maldą* sakė Vilniaus reformatų parapijos klebonas kun. Raimondas Stankevičius.

Kauno bažnyčios pastato statybos ir atgavimo istorija pasidalino Kauno parapijos pirmininkas Žydrūnas Pavinkšnis, kvietęs džiaugtis, kad, pagaliau po 80-ies metų, kauniečiai yra pilnateisiai šeimininkai protėvių statytos bažnyčios. Priminė, kaip prieškaryje buvo renkamos ►

- aukos statybai – aukojo ne tik Lietuvos reformatai, bet ir kiti iškilūs žmonės. Išreiškė pagarbą seniesiems parapijiečiams – branduoliui, kurie nenuleido rankų, išlaikė tikėjimą, neprarado vilties. Žvelgdamas į ateitį, kalbėjo apie parapijos stiprinimą, bendruomenės telkimą, kad jo neužgožtų bažnyčios remonto rūpesčiai, kad jaunimas po konfirmacijos liktų, kvietė nepamiršti svarbiausio tikslo – sekti Viešpačiu, įsiklausyti, kuriuo keliu Jis mus veda, atsiliiepti į Viešpaties kvietimą ir melstis, kad per Dievo malonę eitume Jo keliu.

Lietuvos Evangelinių bažnyčių bendrijos vadovas pastorius Gabrielius Lukošius sveikino kauniečius, pagaliau tapus šeimininkais savos bažnyčios. *Gera džiaugtis šia švente kartu su jumis, smagu, kad turite legalias patalpas, kad pagaliau atgauta, kas seniai turėjo jums priklausyti*, – sakė pastorius ir paskaitė iš Ezros knygos apie *Dievo namų atstatymą* sugrįžus izraelitams po tremties. *Istorija mus nukreipia ir įkvepia*, – sakė Gabrielius Lukošius ir linkėjo visiems, kurie čia rinksis melstis, būti

malonės žmonėmis – patyrę malonę ir maloningi žmonės.

Seimo narys Povilas Urbšys, kurį Dainius Jaudegis pristatė kaip daug prisidėjusį, kad Kauno bažnyčia pagaliau būtų grąžinta tikriesiems šeimininkams, sveikino ir džiaugėsi, kad pavyko sėkmingai užbaigti 30 metų trukusias *derybas*, kad šita Vyriausybė priėmė sprendimą sugrąžinti teisingumą. Perskaitęs Ministrų pirmininko Sauliaus Skvernelio sveikinimą ir linkėjimą ištvermės darbuojantis bendruomenės ir šalies gerovei, stiprybės puoselėjant visuomenės tikėjimą ir vieno kitam pagarbą, raštą įteikė kun. Frankui van Dalenui.

LRIKD pirmininkas Donatas Balčiauskas džiaugėsi, kad po 80 metų vis dėlto įvyko ŠVENTĖ!

Vilniaus parapijos pirmininkas G. Vaitiekūnas sveikino vilniečių vardu ir dovanojo aukų rinkimo krepšelius, kurie iškart, po pamaldų, ir buvo panaudoti pagal paskirtį.

Negalėjusių atvykti brangių parapijai žmonių sveikinimus perskaitė parapijos pirmininko pav. Eglė Grucytė.

Ypatingą dovaną padovanojo biržiečiai – žvakę iš metalo nukaltoje žvakidėje. Ją įteikęs kun. R. Mikalauskas palinkėjo, kad žvakė degtų ne ant Dievo stalo šalia Biblijos (Biblijų pundą taip pat atvežė biržiečiai), o jos vieta būtų prie Stalo.

Panevėžiečių sveikinimus ir linkėjimus bei perspėjimą, kad prasidės dar didesni rūpesčiai, perdavė pirmininkas kurt. Petras Puodžiūnas.

Džiaugsmas, atgavus šventovę, buvo išreikštas psalmėmis, giesmėmis, giedamomis Viešpaties garbei.

Pamaldose skambėjo psalmės iš Kauno parapijoje tarnaujančio kunigo-misionieriaus iš JAV Franko van Daleno ir šiuo metu JAV besimokančio Samuelio Lukošiaus parengto Psalmyno: *Ateikim žmonės su džiaugsmu* (Psalmė Nr.100) ir *Palaimintas žmogus, kuris nesielgia kaip bedievis* (Psalmė Nr.1), taip pat giesmės iš senojo reformatų Giesmyno *Viešpatį liaupsink, visatos Valdovą galingą* ir Reformacijos himnas *Tvirčiausia apsaugos pilis*, kuria buvo užbaigtos iškilmingos pamaldos.

Vilniaus reformatų choras *Giesmė* pagiedojo giesmę *O Dieve, saugok bočių žemę*, kuriai žodžius parašė prieškaryje Kaune karo kapelionu tarnavęs ir svariai prisidėjęs prie bažnyčios statymo idėjos pagarsinimo kun. Adomas Šernas, pirmąją spausdintą keturbalsę giesmę lietuvių kalba – M. Mažvydo *Gyvenimą pašlovintą* (chorų dirigento ir pedagogo Broniaus Skirsgilo redakcija) bei tą dieną simboliškai skambėjusią giesmę *Bažnyčia pastatyta* (muzika S. S. Wesley, aranžuotė R. Jones).

Kaunietės – vargonininkė, pianistė Živilė Kudirkaitė ir solistė Aina Dobilaitė – atliko nuostabiai nuskambėjusią poeto Paulo McCucker'io ir kompozitoriaus Davido Maddux'o baladę iš *Hymns*.

LERD *Radvila* jaunimas iš Kauno ir Vilniaus pagiedojo pamėgtąją 23-ią psalmę iš naujai parengto Psalmyno *Švelni Ganytojo ranka*.

Šventė, kaip įprasta, baigėsi Aga-pe, kurioje buvo džiaugiamasi, bendraujama, vaišinamasi....

D. Gudliauskienė

Architekto Karolio Reisono darbai Lietuvoje

Karolis Reisonas (latv. Kārlis Reisons, 1894–1981), latvių kilmės Lietuvos architektas, suprojektavęs Kauno evangelikų reformatų bažnyčią ir kitus tarpukario Lietuvos originalius pastatus, gimė 1894 m. balandžio 26 d. Rygos apskrities Pabaži miestelyje. Mirė Adelaidėje (Australija) 1981 m. liepos 17 d., sulaukęs 87 metų amžiaus.

Karolis Reisonas mokėsi ir baigė Rygos realinę gimnaziją, po to – Peterburgo civilinio instituto Architektūros fakultetą. Jį baigęs, Latvijoje negavo darbo ir 1920 m. atvyko į Lietuvą. 1922 metais tapo Šiaulių miesto vyriausioju inžinieriumi ir miesto savivaldybės Statybos skyriaus vedėju. Jaunas ir darbštus architektas greitai įgijo pripažinimą. K. Reisonas savo pastatams suteikdavo XIX–XX a. sandūrai būdingas istorizmo formas, naudojo orderinius elementus, frontonus, dekoruotas juostas. Vienas pirmųjų (1922 m.) suprojektuotų jo darbų Šiauliuose – Ch. Frenkelio namas su kino teatru *Spindulys*, deja, neišlikęs. 1923 metais K. Reisonas suprojektavo *Vilties* draugijos moksleivių bendrabutį dabartinėje Kražių gatvėje. Dviejų aukštų su mansarda bendrabutis buvo statomas už Amerikoje surinktas lėšas, projektas buvo išleistas atviruko pavidalu. Architektas suprojektavo ir pagal jo projektus buvo pastatyta keletas individualių namų: 1926 m. – advokato Kazio Venclauskio namas Vytauto gatvėje, Vilniaus ir Vasario gatvių kampe – Pociaus namas. Aušros alėjoje buvo pradėtas statyti dviejų aukštų su pusrūsiu bibliotekos-muziejaus pastatas, tačiau jis nebuvo užbaigtas. 1931 metais Statybos inspekcija buvo patvirtinusi K. Reisono paminklo žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę Šiauliuose projektą.

K. Reisonas Šiauliuose dirbo iki 1930 m. balandžio mėnesio, kol jam buvo pasiūlyta eiti Kauno miesto vyriausiojo inžinieriaus ir Žemės ūkio rūmų statybos skyriaus vedėjo pareigas, kurias sąžiningai vykdė iki 1938 metų. 1932 metais K. Reisonas gavo Lietuvos pilietybę.

Kauno architektūros mylėtojai šių metų balandžio mėn., minėdami inžinieriaus architekto Karolio Reisono 125-ąsias gimimo metines, surengė ekskursiją po Kauną, aplankant išlikusius jo projektuotus pastatus: miesto centre, Aleksote, Senamiestyje ir Žaliakalnyje.

1930 m. pagal K. Reisono projektą buvo pastatyti keturių aukštų *Lietuvio* rūmai. Šių rūmų bute, persikėlęs iš Šiaulių į Kauną, ir apsigyvena architektas K. Reisonas su žmona Elena ir dviem vaikais – sūnumi Irviu ir dukterimi Renata. Kaip savivaldybės statybos skyriaus vadovas, architektas tuo metu turėjo daugybę organizacinio darbo, bet ir pats daug projektavo – visuomeninius, gyvenamuosius, sakralinius pastatus. Dar gyvendamas Šiauliuose, 1928 metais K. Reisonas dalyvavo Paminklinės Prisikėlimo bažnyčios projekto konkurse ir pelnė trečią premiją. Po metų jam buvo patikėta šios bažnyčios statyba. Tuo pat metu jis suprojektavo vieną geriausių savo kūrinių – Žemės ūkio rūmų pastatą Kaune, K. Donelaičio gatvėje.

1933–1934 m., pagal K. Reisono projektą, Rotušės aikštėje buvo pastatyti Kunigų seminarijos rektorato rūmai (Rotušės a. 21). 1935 m. ten pat jis suprojektavo kitą bažnytinį objektą – Arkivyskupo ir metropolito rūmus (Rotušės a. 14 a). Didingas trijų aukštų pastatas buvo statomas 1936–1939 metais. Statybos techninę priežiūrą vykdė pats projekto autorius. Sovietmečiu rūmuose veikė J. Naujalis muzikos mokykla.

1934–1935 m. parengtas berniukų gimnazijos Kaune projektas.

Tais pačiais metais K. Donelaičio g. 73 iškilo Žemės banko rūmai (dabar – Technologijos universiteto centriniai rūmai), kurie vienu fasadu buvo orientuoti į Vieniybės aikštę, kitu – į K. Donelaičio gatvę. Pastato fasadai turėjo derėti prie baigiamų statyti Vytauto Didžiojo karo muziejaus rūmų. 1935–1936 m., pagal K. Reisono projektą, buvo pertvarkytas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelis – į kitą vietą buvo perkeltas skulptoriaus Juozo Zikaro sukurtas *Laisvės* paminklas ir biustai.

1937 metais K. Reisonas suprojektavo evangelikų reformatų bažnyčią E. Ožėškienės gatvėje. Modernistinis projektas susilaukė pagyrimo už *plokščių stogą ir lygesnes formas*.

1937–39 metais, pagal K. Reisono projektą, pastatoma Kaune Šv. Vincento Pauliečio draugijos senelių prieglauda (dabar – Kauno teritorinės ligonių kasos, Aukštaičių g. 10). Šiuolaikiška prieglauda buvo statoma iš aukų ir architektas ją projektavo neatlygintinai. 1939 m., pagal jo projektą, pastatomi Elžbietos seserų kongregacijos namai (J. Pabrėžos g. 1).

K. Reisonas projektavo Kaune ir individualius gyvenamuosius namus: vienas jų – poeto Maironio namas Aleksote (1932 m.), kuriame poetas niekada negyveno. Dabar tame name įsikūręs vaikų darželis *Dvarelis*.

Architektas nevengė ir pramoninių objektų projektavimo: Šiau- ▶

Evangelikų reformatų bažnyčia
E. Ožėškienės gatvėje, Kaune

Žemės ūkio rūmai Kaune

- liuose – Birutės saldainių fabrikas, Klaipėdoje – *Lietūkio* rūmai ir *Mais-to* šaldytuvai. K. Reisonui yra priskiriamas ir bendrovės *Maistas* Kaune išplėtimo projektas.

Po Šančių autobusų garažo griūtis 1938 m., K. Reisonas turėjo atsisistatinti iš Kauno miesto inžinieriaus ir Žemės ūkio rūmų Statybos skyriaus vedėjo pareigų ir dvejus metus dirbo privačiai.

Architekto Karolio Reisono pastatytų įvairios paskirties objektų yra visoje Lietuvoje. Jis darbavosi ne tik Šiauliuose bei Kaune, bet ir Klaipėdoje, Pasvalyje, Biržuose. Su-

Pasvalio P. Vileišio gimnazija

Gyvenamasis namas Biržuose, Kęstučio g. 4

projektuotos ligoninės Jurbarko ir Tauragėje.

Karolis Reisonas parengė Pasvalio aukštesniosios komercijos mokyklos projektą. Mokykla, nepaisant įvairių sunkumų, 1935 m. šventė įkurtuves. Pasvalio miestą papuošė solidus, santūrios architektūros pastatas, dabar – tai gimnazija, kuriai – simboliška – suteiktas inžinieriaus Petro Vileišio vardas.

1935 m., pagal jo projektą, Biržuose, Kęstučio ir Rotušės gatvių sankryžoje, buvo pastatytas originalus kampinis namas – Žemės ūkio smulkaus kredito banko pastatas bei greta – puošnus, padabintas bokšteliais, gyvenamasis namas (Kęstučio g. 4).

Pagal K. Reisono projektą (1938) Užunvėžiuose, Anykščių rajone, buvo pastatyta medinė Šv. Mergelės Marijos bažnyčia su masyviu keturkampiu bokštu, kuriame – vienas mažas varpas. Kauno architektas buvo parengęs ir Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčios bokštų atstatymo projektą.

D. Gudliauskienė

Kampinis namas Biržuose, Kęstučio ir Rotušės gatvių sankryžoje

NESULAUKĘ

*Mūsų dienos žemėje kaip šešėlis..
/Jobo 8,9/*

2019 m. balandžio 27 d. reformatai iškilmingose pamaldose dėkojo VIEŠPAČIUI malda ir giesme už sugrąžintą šventovę – Kauno reformatų bažnyčią. Ta proga prisiminėme pirmuosius aktyviusius atkurtos Kauno parapijos reformatus, tikėjusius ir laukusius bažnyčios sugrąžinimo ilgus dešimtmečius, deja, nesulaukusius tos džiaugsmingos dienos:

■ parapijos valdybos narys, sakytojas, laikęs pamaldas, kai parapija neturėjo nuolatinio dvasininko, poetas, technikos mokslų daktaras **Bruno Jonas Snarskis-Sangis** (1935-2013);

■ Veterinarijos akademijos docentas, dr. **Jurgis Pavinkšnis** (1909-1997) su žmona Adėle tarybiniais metais burė reformatų jaunimą, diegė jiems meilę tėvų tikėjimui, savajai Bažnyčiai, tikėjo, jog vis vien kada nors triumfuos teisingumas;

■ ilgametė parapijos buhalterė **Elena Čygaitė Jakeliūnienė** (1935-2004);

■ parapijos seniūnas **Jonas Jurėnas** (1909-1997), kilęs nuo Biržų;

■ **Vladislava Petkevičiūtė Klemienė** (1920-2014), kuriai Biržai buvo gimtasis ir mylimiausias miestas, su mama Olga Kleopa jaunystėje siuvinėjusi Biržų bažnyčios užtiesalus;

■ **Adolfas Mitras** (1937-2012), Žemės ūkio akademijos dėstytojas, inžinierius, daug straipsnių parašęs Visuotinei lietuvių enciklopedijai;

■ **Jonas Vaitaitis** (1909-1997), prieš-karyje aukojęs pinigus Kauno bažnyčios statybai, ir jo žmona **Darata**;

■ seserys **Olga Palšienė** (1924-2017) ir **Emilija Rudaitienė** (1928-2018);

■ **Vilius** (1940-2004) ir **Irena Vegytė** (1940-2017) **Braškiai**;

■ **Vanda Daugirdaitė Borkauskienė** (1912-2008);

■ kaunietė nuo gimimo **Jonė Petkevičiūtė Garmuvienė** (1924-2017);

■ **Vytautas Puodžiūnas** (1936-2017);

■ **Petras Sprindys** (1920-2015) ir dar daug kitų, čia nepaminėtų...

Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčia nepriklausomoje Lietuvoje

1918 m. lapkričio 18 d. įvyko paskutinis bendras senosios Lietuvos-Lenkijos reformatų bažnyčios *Unitas Lithuaniae* Sinodas. Po 1918 metų *Unitas Lithuaniae* suskilo į Vilniaus Sinodą ir Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčią. Vilniaus sinodai buvo šaukiami birželio pradžioje, tvirtai nustatyta Lietuvos sinodų pradžia – birželio 24 diena. Vilniaus Sinodui, be Vilniaus krašto, dar priklausė Volynė (turėjusi 3 kunigus) ir filijos, viena iš jų – Varšuvos II-oji reformatų parapija (2500 žmonių). Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčiai priklausė etninės Lietuvos bažnyčios su centru Biržuose.

1919 m. rugpjūčio 15-17 d. įvyko pirmasis nepriklausomos Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios Sinodas Švobiškyje. Jį sukvietė iš Rusijos grįžęs gen. superintendentas Vilhelmas Mykolas Meškauskas (1852–1920). Sinodui pirmininkavo kuratorius prof. Jonas Yčas (1880–1931). Buvo išrinkta pirmoji Kolegija (vėliau pervadinta – Konsistorija) Sinodo nutarimams vykdyti ir einamiems reikalams tarp Sinodų tvarkyti, prezidentu išrinktas mokytojas kuratorius Baltrus Grybė ((1882-po 1931). Sinode dalyvavo dar du kuratoriai: Jonas Yčas (istorikas) ir Jonas

Dagys (bankininkas), 3 kunigai bei 14-os parapijų atstovai. Buvo priimtas nutarimas, kad atsikūrusi Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčia sudaro autonominį vienetą ir tvarkosi pagal savo kanonus. VI-as memorialas skelbė: *kadangi lenkams užgrobus Vilniaus kraštą su Vilniumi negalima susisiekti, tai išrinkta Kolegija su būstine Biržuose /Mūsų žodis, 1933 m. Nr.3-4/.*

1920 m. birželio 24-25 d. Sinodas Biržuose: jame dalyvavo jau 7 kuratoriai, 3 kunigai. Direktorius – kurt. Jonas Yčas. Išrinkti delegatai į XI-ąjį Presbiterionų kongresą Pitsburge: Martynas Yčas, Hypatija Šliūpaitė-Yčienė. Sinodas išrinko 20 naujų kuratorių. Vėlesniuose Sinoduose buvo renkama po 2-5 naujus kuratorius. Sinodai vykdavo reguliariai kiekvienais metais Biržuose, per Jonines – birželio 24 d, t. y., iki sovietų valdžios paskelbimo Lietuvoje.

1921 m. Sinodas Biržuose, birželio 24 dieną: Konsistorijos prezidentu išrinktas kurt. Vilius Grytė (1921-1923), viceprezidentu – kun. Konstantinas Kurnatauskas, superintendentu – kun. Povilas Jakubėnas, prokuratoriumi – kun. Adomas Šernas. Nuo 1921 metų Lietuvos

Evangelikų Reformatų Bažnyčia dalyvauja Pasaulinės Reformatų Bažnyčios kongresuose.

1922 m. birželio 24 d. Sinodas Biržuose: direktorius kurt. Martynas Yčas, cenzorius kun. K. Kurnatauskas. Sinodo svečias iš Amerikos, Pasaulio reformatų Susivienijimo viceprezidentas prof. James J. Good'as išrinktas garbės kuratoriumi, priimtas kanonas leisti rinkti moteris kuratorėmis, pirmąją kuratore išrinkta Hypatija Julija Šliūpaitė Yčienė.

1922 m. Lietuvos evangelikų reformatų Sinodas Biržuose priėmė sprendimą įstoti į Pasaulio Reformatų Bažnyčių Sąjungą (The Alliance of Reformed Church Throughout the World Holding the Presbyterian System), o 1925 metais Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia tapo šios sąjungos pilnateise nare.

1940 m. sausio 6 d. Vilniuje įvyko bendras *Vilniaus Vienatos* ir Lietuvos Reformatų Bažnyčių Sinodas, vėl sujungęs dvi senosios Lietuvos Reformatų Bažnyčios *Unitas Lithuaniae* šakas.

Evangelikų reformatų *tikybos mokytojų* susitikimas Vilniuje

Šiuo metu pagal Švietimo ministerijoje patvirtintą Evangelikų reformatų tikybos programą dėstoma Biržuose ir Vilniuje. Biržuose evangelikų reformatų tikybos pamokos vedamos *Saulės* gimnazijoje, *Aušros* pagrindinėje, *Kaštonų* pagrindinėje, *Atžalyno* pagrindinėje, Biržų r. Medeikių pagrindinėje mokyklose ir Vilniuje, Pilaitės mikrorajone veikiančiame Krikščioniškame darželyje (steigėjas – Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia) bei Vilniaus krikščionių gimnazijoje (steigėjas – Lietuvos evangelinių bažnyčių bendrija).

Nors evangelikų reformatų ar evangelikų, kuriems yra patogi evangelikų reformatų tikybos dėstymo programa, yra daugelyje Lietuvos didžiųjų miestų, vis tik, dėl vaikų išsisklaidymo pačiame mieste, sunku surinkti mokyklose reikalaujamą 9 vaikų grupę gauti tikybos mokytojo darbo išlaikymą. Dėl įvairių priežasčių evangelikų reformatų tikybos mokymas patiria sunkumų, susiduria su įvairiais kiekvienam dėstomam dalykui būdingais iššūkiais: metodinės literatūros, specialistų paruošimo, patirties ir kvalifikacijos kėlimo poreikių patenkinimui reikalingas didelis dėmesys, pastangos ir lėšos. Tam reikalinga telkti jėgas ir tam jau vyksta ekumeninis bendradarbiavimas Biržuose ir Vilniuje.

Negalima nepastebėti tuo bendradarbiavimu pasiektų gražių vaisių. Vienas jų – atviras ir nuoširdus pasidalinimas patirtimi, susirinkus tikybos mokytojams.

Balandžio 11 d. tikybos mokytojų delegacija iš Biržų lankėsi Vilniuje, Krikščioniškame vaikų darželyje, o vėliau – ir Vilniaus krikščionių gimnazijoje. Susipažino su darželio ir gimnazijos vadovybe, mokytojais, patalpomis, kuriose šios švietimo ir dvasinio ugdymo įstaigos įsikūrusios. Pasidalino savo rūpesčiais ir lūkesčiais. Pokalbiuose sutarė, kad sėkmingas tikybos mokymas priklauso nuo mokytojo asmenybės, jo nuoširdaus troškimo skelbti Evangeliją, jo pasiruošimo ją perteikti vaikams. Tačiau taip pat labai svarbus sisteminis Biblijos pažinimas, tikėjimo nuostatų suvokimas, Bažnyčios istorijos žinios.

Tikybos mokymas nevyksta tik mokykloje, pamokų metu. Didžioji dalis mokymo ir ugdymo vyksta sekmdienio užsiėmimuose pamaldų metu atskirai mažiesiems, o vyresnieji jau įsijungia į suaugusiųjų pamaldas. Mokslo metams pasibaigus – vaikų ir jaunimo bažnytinėse stovyklose. Patys pirmieji tikybos mokytojai yra vaikų tėvai. Jų paruošimas ugdyti tikėjime savo vaikus – labai svarbus. Tačiau daugiau ar mažiau pasitaiko vaikų, kurie auga nekrikščioniškoje, arba pokrikščioniškoje erdvėje. Toje pačioje klasėje gali būti labai skirtingos dvasinės patirties tikybos mokinių. Tai yra iššūkis tikybos mokytojui vaikų darželyje ar mokykloje. Iškyla mokytojų *perdegimo* problema. Kaip palaikyti ir motyvuoti patį mokytoją? Atgalinis ryšys iš vaikų ir jų tėvų mokytojui – vienas iš svarbiausių gaunamų motyvų.

Biržų tikybos mokytojai pakeliui į Vilnių aplankė Salamiesčio evangelikų reformatų bažnytelę, vėliau užsuko į Dubingius, kur aplankė kunigaikščių Radvilų kapavietę evangelikų reformatų bažnyčios vietoje. Pasivažiinę pietumis gimnazijoje, biržiečiai pakvietė Vilniaus tikybos mokytojus apsilankyti Biržuose.

InfoRef_LT

Kauno reformatų bendruomenė prisistatė Kauno miesto savivaldybėje

Balandžio 24 d. Kauno miesto savivaldybėje vykusiam susitikime dalyvavo parapijos pirmininkas Žydrūnas Pavinkšnis, kunigas Frankas van Dalenas, Sinodo ekonomas Merūnas Jukonis bei Kauno m. savivaldybės mero patarėjas kultūros klausimais Simonas Kairys, Kultūros skyriaus vedėjas Albinas Vilčinskas bei Kultūros paveldo skyriaus specialistės.

Bažnyčios atstovai pristatė atsiuriamą bendruomenę, bažnyčios

pastato istoriją, pasidžiaugė, jog šventovė pagaliau grąžinta reformatams. Buvo aptartos galimybės, kaip Kauno m. savivaldybė galėtų prisidėti prie pastato atkūrimo, kokias veikiančias įvairias programas turi, kur parapija galėtų aplikuoti. Aptarta, ir kaip bendruomenė galėtų aktyviau įsitraukti į Kauno miesto kultūrinį gyvenimą, kaip bažnyčios pastatas galėtų būti labiau pritaikomas visuomenės poreikiams.

Susitikimo dalyviai Kauno miesto savivaldybėje

Ekonomas M. Jukonis

Panevėžiečiai Kauno parapijos šventėje

Išaušo nuostabus balandžio 27-osios rytas. Keturiolika Panevėžio reformatų trimis automobiliais pasukome Kauno link. Pati gamta nuteikė džiugiai kelionei. Amžiumi vyriausios ir niekada neatsisakančios vykti į išvykas parapijietės Valerijos Baltušienės, jos anūkių – Vilmos ir Agnės, parapijos pirmininko Petro Romualdo, seniūnų ir parapijiečių pakilios nuotaikos vedini palikome Panevėžį.

Netoli Kėdainių sustoję minutėlei poilsio, sutikome į iškilmingas pamaldas vykstančius biržiečius. Rankų paspaudimai, apsikabinimai, draugiškas trumpas pokalbis su pažįstamais ar giminačiais. Ir taip dar vienas ekipažas prisijungė prie mūsų. Kelionės tikslas pasiektas, susitikome su jau puikiai pažįstamu kunigu Franku van Dalenu ir jo žmona Emily, Kauno parapijos pirmininku Žydrūnu Pavinkšniu, pirmininko pav. Egle Grucyte, Bažnyčios ekonomu Merūnu Jukoniū ir kitais parapijiečiais. Maloniai pabendraavome su į Kauno ev. reformatų bažnyčios pastato atgavimo pamaldas atvykusiu generaliniu superintendentu kunigu Tomu Šernu, Biržų klebonu kunigu Rimu Mikalausku, LS nariu Povilu Urbšiu ir kitais garbingais svečiais.

Pamaldas pradėjo kunigas Frankas van Dalenas ir lektorius Dainius Jaudegis, Dievo Žodį skaitė Vilniaus klebonas kunigas Raimondas Stankevičius, jaudinantį pamokslą pirmiau vaikučiams, o po to visiems susirinkusiems *Dievo bažnyčia – parapija ir pastatas* sakė kun. Rimas Mikalauskas. Giesmes giedojo susirinkusieji, Vilniaus reformatų choras *Giesmė, Radvilos* jaunimas, Kauno parapijos atstovės.

Kauno ev. reformatus sveikino Lietuvos Evangelinių bažnyčių bendrijos vadovas pastorius Gabrielius Lukošius, Seimo narys Povilas Urbšys, LRIKD pirmininkas Donatas Balčiauskas, Biržų parapijos klebonas kun. Rimas Mikalauskas, Vilniaus ir Panevėžio parapijų pirmininkai – Giedrius Vaitiekūnas ir Petras Romualdas Puodžiūnas, ne-

galėjusių atvykti brangių parapijai žmonių sveikinimus perskaitė pirmininko pav. Eglė Grucytė.

Kauno parapijos pirmininkas padėkojo visiems atvykusiems į iškilią šventę.

Džiaugsmas ir pakili nuotaika vyravo visų pamaldų metu. Ačiū Dievui, teisingumas įvyko. Kauno evangelikų reformatų bažnyčia grąžinta tikintiesiems. Šio momento buvo laukta ištisus 80 metų.

Po iškilmingų pamaldų vaišino-

mės agapėje, dalinomės išpūdžiais, širdyse dėkojome Dievui už nuoširdžią bendrystę ir pakylėtas akimirkas. Laikas prabėgo labai greitai. Šilti atsisveikinimai ir išvykimas į namus.

Dėkojame kauniečiams, sukvietusiems visų parapijų reformatus į garbingą Kauno evangelikų reformatų bažnyčios pastato atgavimo šventę.

Palmyra Griciūnienė.

Nuotraukos autorės

Vilniaus reformatų choras *GIESMĖ* intensyviai koncertuoja

Vilniaus reformatų choras *GIESMĖ*, nors smarkiai sumažėjęs, bet dar gyvuoja ir, vadovaujamas naujos vadovės – vargonininkės Gražinos Petrauskaitės, gan intensyviai koncertuoja – gieda įvairiuose renginiuose.

Balandžio mėn. pabaigoje, papuošęs Velykų pamaldas Vilniaus reformatų bažnyčioje, balandžio 27 d. dalyvavo iškilmingose Kauno reformatų bažnyčios pastato atgavimo pamaldose. Kaip svečiai, sveikindami kauniečius džiugios Šventės proga, pagiedojome trejetą giesmių: *O Dieve, saugok bočių žemę*, kuriai žodžius parašė kun. Adomas Šernas, pirmąją spausdintą keturbalsę giesmę lietuvių kalba – M. Mažvydo *Gyvenimą pašlovintą* bei tą dieną simboliškai skambėjusią giesmę *Bažnyčia pastatyta* (muzika S. S. Wesley, aranžuotė R. Jones).

Gegužės 4 d. dalyvavome VI Tarptautinio sakralinės muzikos festivalio *KRISTUS KARALIAUJA! ALELIUJA!* ekumeniniame koncerte Vilniaus liuteronų bažnyčioje greta žinomų kolektyvų: Vilniaus stačiatikių kamerinio choro *Svetilen* (vad. Vadimas Mašinas), Neringos L. Rėzos KC moterų vokalinio ansamblio *Neringa* ir Nidos Švč. Mergelės Marijos Krikščionių pagalbos bažnyčios moterų vokalinio ansamblio *Jūrasmitė* (vad. Rita Rušinskienė) bei panašaus sąstato Vilniaus Šv. Juozapo bažnyčios vokalinio ansamblio *Vox Novus* (vad. Paulius Grigonis). Gaila, nespėjome pramokti ir negiedojome kartu su visais atlikėjais tradicinių šio festivalio giesmių: šiuolaikinio lenkų kompozitoriaus H. J. Botoro *Misericordias Domini* ir specialiai festivaliui sukurtos lietuvių kompozitoriaus Leonido Abario *Kristus karaliauja*.

Visada su didžiuliu nekantrumu ir virpuliui laukiame kasmetės Evangeliško giesmių šventės. Šiais metais tradicinė evangeliško bažnytinių chorų ir ansamblių Giesmių šventė, savo istoriją skaičiuojanti nuo 1933 m. (jai pradžią davė Biržuose po Sinodo vykusį penkių chorų šventę), šiemet buvo surengta neįprastu formatu. Chorų giesmės

skambėjo ne vienoje, o net keturiuose bažnyčiose: Palangos – gegužės 12 d., Nidos – gegužės 14 d., Jurbarko – gegužės 15 d. ir Vilniaus – gegužės 17 dieną. Šventės šūkis *Giesmių šventė – skamba per Lietuvą!* Į Šventę atvyko ir per visas bažnyčias koncertuodami keliavo Hamburgo mišrus choras *Compagnia vocale*.

Paskutiniame koncerte Vilniaus liuteronų bažnyčioje dalyvavo Vilniaus reformatų choras *Giesmė*, vadovaujamas vargonininkės Gražinos Petrauskaitės, ir mūsų choro svečiai – Panevėžio reformatų parapijos choro grupė, vadovaujama vargonininkės Bronislavos Simonaitienės, išmokę bendrąsias giesmes ir įsijungę į visuotinę chorą.

Giesmės choras atliko: *O Dieve, saugok bočių žemę*, kun. A. Šerno žodžiais, ir M. Mažvydo *Gyvenimą pašlovintą*.

Šventėje Vilniuje giedojo abu Vilniaus ev. liuteronų parapijos kolektyvai: choras (vad. Asta Saldukienė) ir ansamblis *Adoremus* (vad. Renata Kreimerė). Taip pat į Šventę buvo pakviesti mūsų choro ilgamečiai partneriai – Vilniaus rajono RDKC, Vaidotų skyriaus, mišrus

choras *Pagirių dainoriai* (vad. Janina Pamarnackienė). Ji, o taip pat Renata Kreimerė, Asta Saldukienė, LEBMS pirmininkė Laura Matuzaitė-Kairienė bei Hamburgo choro vadovas Hansas-Jurgenas Wulfas dirigavo bendrosioms giesmėms: *Bažnyčia pastatyta*, *Mes Viešpačiui mielam*, *Kelkitės, šlovingai aidi*, *Mano džiaugsmas ir linksmybė* ir lietuvių kompozitoriaus Juozo Naujalo (1869-1934), kurio 150-ąsias gimimo metines mini visa mūsų šalis, *Lietuva, brangi*.

Šiais metais neteko giedoti evangeliško Giesmių šventės pamėgtos Liudviko van Bethoveno *Padangės giria* ir tradicinės pabaigos giesmės *Taigi imk mano ranką*, bet, po LELB vyskupo dr. Mindaugo Sabučio *Palaiminimo* ir Lauros Matuzaitės-Kairienės *Padėkos žodžio* bei chorų vadovų apdovanojimo, tradicinę pabaigos giesmę *Palaimos linkėjimas* giedojo visi šventėje dalyvavusieji – ne tik choristai, bet ir fotografai, svečiai.

D. Gudliauskienė
Perspausdinta iš www.choras.lt

Pagerbtas Vietinės rinktinės karių atminimas

Gegužės 19 d., sekmadienį, po pamaldų, grupelė reformatų važiavo į Panerius pagerbti prieš 75-erius metus – 1944 m. gegužės 17-21 dienomis – vokiečių sušaudytų Lietuvos Vietinės rinktinės karių atminimo.

2004 m. birželio 18 d. Aukštųjų Panerių memoriale buvo atidengtas skulptoriaus Juozo Šlivinsko sukurtas paminklas žuvusiems Vietinės rinktinės kariams.

Vietinė rinktinė – sukurta organizacija – buvo įkurta generolo Povilo Plechavičiaus 1944 m. vasario 16 d. Lietuvos valstybei atkurti ir jos sienoms ginti nuo Armijos Krajovos, SSRS diversinių būrių, kovoti su raudonuoju banditizmu.

Gen. P. Plechavičius per trumpą laiką suorganizavo 12 batalionų po 750 karių ir dalinius prie komendantūrų – maždaug 20 tūkstančių jaunų vyrų. Bet vokiečių vadovybė apgavo generolą ir ketino Vietinės rinktinės karius išsiųsti į frontą. Gen. P. Plechavičius įsakė skubiai išformuoti batalionus ir išsislapstyti. Ne visi spėjo. Dalį vokiečiai sugaudė ir, kad pamokytų kitus, 1944 m. gegužės 17-21 dienomis, kas šeštą, sušaudė Paneriuose.

Po pamaldų Vilniaus reformatų bažnyčioje, kurias laikė gen. superint. kun. Tomas Šernas, pasakęs įsimintiną pamokslą, kad net sunkiausiose sąlygose išgyvena tie, kurie turi viltį, tikėjimą ateitimi, važiavome į Aukštuosius Panerius. Ten buvo nužudyti įvairiausių tautybių, profesijų, užsiėmimų ne tik Lietuvos, bet ir Lenkijos, Prancūzijos ir kitų šalių žmonės.

Paminklo Vietinės rinktinės kariams plokštėse iškaltos 86 pavardės ir vardai, tarp kurių ir tik Biržų kraštui būdingos: Povilas Kuginys, Kostas Ruplėnas, Jonas Šlekys, Petras Šlekys, Jonas Šileika, Albinas Vėjelis, Petras Vėjelis...

Prie paminklo Vietinės rinktinės kariams vilniečiai malda ir Dievo Žodžiu pagerbė ten žuvusius mūsų tautiečius, galbūt, net mūsų tėvų ar senelių brolius, nes nužudytieji nebuvo spėję susidraugauti su

išlikusiais, išsislapsčiusiais kariais, ir ne visų pavardės ir vardai iškalti paminkle. Taip ir skaitėme: vardas nežinomas, pavardė neužfiksuota....

Buvęs ilgametis Panerių memorialo vedėjas, LRIKD narys Algis Karosas papasakojo, kiek skausmo, neteisybės, sudaužytų likimų slepia mišku apaugę kalneliai... Kalneliai susidarė iškasus duobes, kurios tapo amžino poilsio vieta pelenais virtusių keliasdešimties tūkstančių žydų, lenkų, rusų, lietuvių, gudų, čigonų... Vokiečiai, karo pabaigoje supratę, jog reiks atsakyti už žudynes, ėmė naikinti nusikaltimo įkalčius, privertė ten kalintus žydus atkasinti sušaudytųjų lavonus ir juos deginti, pelenus maišė su smėliu ir vėl pylė į duobes, kad būtų neįmanoma nustatyti, kiek ir kokių žmonių nužudyta. Lavonų deginimo komandai – 80 vyrų ir 4 moterims – pasisekė: būdami fiziškai stiprūs (vokiečiai juos gerai maitino, kad galėtų sparčiai dirbti) sugebėjo iš duobės, į kurią jie buvo nakčiai nuleidžiami kopėčiomis, išsikasti 32 metrų tunelį ir pabėgti. Taip jie ir tapo nacių įvykdyto nežmoniško žiaurumo pagrindiniais liudytojais ir galėjo apie tai papasakoti pasauliui, mums. Jų liudijimu, karo pradžioje buvo sušaudyta grupė vienuolių, kunigų, kurių kūnai buvo sudeginti, bet išliko ant jų kaklo buvę masyvūs kryžiai.

Memorialo yra pastatyti atskiri paminklai: 70 tūkst. Paneriuose nužudytų žydų, lenkų visuomeninės organizacijos lėšomis – nužudytiems lenkams, Vilniaus gydytojams žydams, karo belaisviams.

1996 metais, 55-ioms žūties metinėms (1941 m. rugpjūčio 23 d.), buvo pastatytas paminklinis akmuo Paneriuose nužudytam garsiam Mažosios Lietuvos kultūros veikėjui, Tilžės Akto signatarui, laikraščio *Naujasis Tilžės keleivis* leidėjui, akty-

viam Lietuvių literatūros draugijos, Tilžės *Birutės* ir *Giedotojų* draugijų nariui, lietuviškų knygų leidejui, žurnalistui Enziui Jagomastui ir jo šeimai atminti. Akmuo yra atokiau nuo pagrindinių Memorialo paminklų, atskirtas geležinkelio atšakos – manoma, kad toje vietoje Jagomastai ir buvo sušaudyti. 1996 metais buvo supilta nedidelė aukštumėlė ir ant jos padėtas pilkas Lietuvos laukų akmenėlis su įrašu *Mažosios Lietuvos spaudos leidejo ir platintojo Endzio Jagomasto ir jo šeimos, nužudytos 1941 08 23, atminimui*. Algio Karoso atvesti, nusilenkėme Jų atminimui, pasižadėdami sau, jog neužmiršime šios vietos, dar ne kartą aplankysime, pasodinsime gėlių ir prie šio paminklo, ir ant Vietinės rinktinės karių menamo kapo...

Folkloro ansamblis „Dijūta“

Folklorisčių knyga apie lietuvių dainas Amerikoje

Balandžio 25 d. Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje buvo pristatyta Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto mokslininkų, folkloro tyrėjų, humanitarinių mokslų daktarių Austės Bareikytės Nakienės ir Rūtos Šimonytės Žarskienės išleista knyga ir kompaktinė plokštelė *Lietuvių dainos Amerikoje, įrašytos Jono Balio 1949–1951*.

Istorijos mokslų daktaras Jonas Balys – išeivijos lietuvių mokslininkas, etnologas, folkloristas, spaudos darbuotojas, vienas žymiausių Lietuvos tautosakininkų 1949–1951 m. – į magnetofono juostas įrašė apie 1200 lietuvių, emigravusių į JAV XIX a. pab.–XX a. pr., atliekamų dainų, instrumentinės muzikos, pasakų, sakmių ir kt. Ši kolekcija yra saugoma Kongreso bibliotekoje, Vašingtone.

Nojus Čižas

Leidinyje pateikti dainų tekstai ir melodijos, jas įdainavusių dainininkų nuotraukos, parašytas išsamus įvadinis straipsnis lietuvių ir anglų kalbomis apie JAV lietuvių tautosaką ir dainas. Kompaktinėje plokštelėje patalpinta 40 restauruotų garso įrašų.

Renginį vedė ir abi sudarytojos, kurios daug ką aiškino ir demonstravo gyvai, renginį dar papildė išeivijos lietuvė antropologė Vaiva Aglinskaitė.

Kompaktinėje plokštelėje įrašytas dainas iliustravo folkloro ansamblis *Dijūta*, kuriame nuo pat jo susikūrimo dainuoja ir šoka mūsų parapijietė kurt. dr. Renata Bareikienė.

Renginio dalyviai galėjo čia pat įsigyti išleistas minėtas knygas ir plokšteles: jas platino jaunas Nojus Čižas.

RENGINIAI

Vilniaus evangelikų reformatų

Parapijos namuose:

Pylimo 20-13

**pirmadieniais ir antradieniais
18 val.**

Biblijos studijos,

Veda Rima Lahayne

**trečiadieniais 17.45 val.,
Reformatų choro Giesmė
repeticija,**

vadovė Gražina Petrauskaitė

**ketvirtadieniais 18 val.,
Heidelbergo katekizmo
studijos,**

veda krt. Holger Lahayne

**Kiekvieną paskutinį mėnesio
penktadienį, 18 val.,
Reformatų forumas:**
paskaitos įvairiomis temomis

Vilniaus evangelikų reformatų parapija

Velykų šventė Panevėžyje

Kiekvienais metais švenčiame gražiausią metų šventę – Velykas, Viešpaties Jėzaus Prikėlimo šventę. Džiugu, kad parapijiečiai ir jų svečiai gausiai susirinko į Velykų pamaldas. Šventines pamaldas laikė vicesuperintendentas, parapijos administratorius kun. Raimondas Stankevičius.

Jas giesmė *Linksminkis, žeme, džiaukis žmonija* pradėjo parapijos choras. Jaudinančia krikščionių surinkimo akimirka tapo kun. Raimondo Stankevičiaus pamokantis, verčiantis susimąstyti ir pasvarstyti, pamokslas.

Skelbimų metu kun. Raimondas Stankevičius perskaitė LR Seimo narių Povilo Urbšio, Irenos Degutienės ir kitų velykinius sveikinimus bei parapijos seniūnų valdybos sveikinimą. Taip pat pakvietė dalyvauti iškilmingose pamaldose Kaune, balandžio 27 d.

Didžioji dalis tikinčiųjų dalyvavo Viešpaties Vakarieneje – dalijosi duona ir vynu. Velykas pasitikome atvėrę širdis Jėzui, tikėdamiesi vilties ir Jėzaus Kristaus šviesos, juk Jis vienas turi galią vietoj kietos akmeninės širdies duoti mums jautrią širdį ir amžiną gyvenimą savo karalystėje.

Po pamaldų pasveikinome buv. parapijos seniūnų valdybos pirmininką Petrą Klybą garbingo 95 metų Jubiliejinio gimtadienio proga. Parapijiečių vardu jį sveikino parapijos seniūnų valdybos pirmininkas kurt.

Petras Romualdas Puodžiūnas, seniūnas Donatas Skiauteris, kunigas Raimondas Stankevičius, Garbės seniūnė Marytė Naktinienė, o parapijiečiai pagiedojo sveikinimo giesmę *Sveikiname Jus širdingai*. Jubilatas tarė atsakomąją padėkos žodį. Išeinantieji rankos paspaudimu atsisveikino ne tik su gerb. kunigu, bet ir sveikino Jubilatą. Parapijos choristai tuo metu giedojo giesmę *Ačiū Tau, Viešpatie*.

Pabaigoje bendrai nuotraukai sustojo šiose pamaldose dalyvavusieji ir per 29 metus parapijai vadovavę parapijos seniūnų valdybos pirmininkai: Irena Atkočiūnienė,

Petras Klybas, Irena Kartanienė ir dabartinis pirmininkas – Petras Puodžiūnas, kartu su kunigu Raimondu Stankevičiumi.

Už dvasingas, pakylėtas akimirkas esame dėkingi Viešpačiui, leidusiam vėl džiaugtis buvimu kartu su tikėjimo namiškiais.

Gaivus pavasarinis lietutis po pamaldų mus parlydėjo namo. Turbūt, daug kas sėdo prie gausiais valgiais nukrauto ir bundančios gamtos simboliais – išspragusio beržo, kačiukais nusagstytų karklų šakelėmis, sužėlusių javų žaluma – papuošto Velykų stalo.

Palmyra Griciūnienė

***Pasauly priespaudą kenčiau ir daug nelaimių pamačiau,
Dabar jau po visų vargų džiaugiuosi aš tarp angelų...***

Krikščioniškos giesmės, 520 giesmė

*Mirus buvusiam Biržų ev. reformatų parapijos pirmininkui,
choristui ALGIUI PULKIUI, reiškiame nuoširdžią užuojautą*

*Jo dukroms Rasai ir buv. Vilniaus parapijietei Daivai
bei vaikaičiams Rūtai, Sauliui, Ignei, Karoliui, Emiliui
bei visiems Jį pažinojusiems ir mylėjusiems.*

Vilniaus reformatai

JONAS DAGILIS

1934-05-25-2019-05-18

Š. m. gegužės 18 d., po sunkios, nepagydomos ligos, Amžinybėn iškeliavo publicistas, kraštotyrininkas, reformatas JONAS DAGILIS. 2010 metais *Šiaurės rytų* skaitytojai Jam buvo suteikę *Biržų Garbė* titulą. Gegužės 25 dieną Jis būtų šventęs 85-erių metų sukaktį...

Jonas Dagilis, dirbdamas vairuotoju, ugniagesiu, turėjo išskirtinį pomėgį: daugiau nei pusšimtį metų rašė, rinko, kaupė medžiagą ne tik apie savo gimtųjų Vinkšninių, Parovėjos kaimų, bet ir viso Biržų krašto istoriją, atsimindavo ir mums primindavo svarbiausius reformatams datas, įvykius, rašydavo apie nusielpinius Biržams ir Reformatų bažnyčiai žmones.

Savo turtingoje bibliotekoje buvo sukaukęs *Mūsų sparnų*, *Sėjėjo* ir kitų prieškaryje ėjusių laikraščių kompleksus. Jis buvo su tais, kurie kritiškai įvertino 1993 metų Reformatų Sinodo darbą ir nesuitakė su Bažnyčios skaldymu, mėgino per spaudą

Alio Balbieriaus nuotr.

kalbėtis su tuometine Kolegija – parašė aštrų kritinį straipsnį į respublikinę spaudą *Kaip grėbliu per skruzdėlyną*, ėmėsi leisti *Apmąstymus*.

Jono ir Vilgelminos namai Vytauto gatvėje buvo atviri visiems, kam buvo įdomi praeitis, kas rinko ar rašė istorinėmis temomis. Čia lankydavosi poetai, rašytojai, istorikai. Susirašinėjo su išeiviais iš Biržų krašto, kaupė jų prisiminimus, fotografavo, rinko archyvinę medžiagą. Kol jėgos leido, rašė straipsnius, pastabas į Biržų spaudą.

Savaitę prieš mirtį dar aplankė tėviškėje, Vinkšninių kaime, gimtąją sodybą. Iš jos, būdamas dar vaikas, eidavo į Būginių mokyklą. Tarybinėje armijoje ėgijo vairuotojo profesiją, kuri Jį ir 1964 metais sukurtą šeimą su vaistininke Vilgelmina Grynaite maitino. Rašymas į spaudą buvo hobis, ir net tarybinis oficiozas *Tiesa* yra išspausdinęs Jo straipsnių, o pats vyriausias redaktorius Genrikas Zimanas – padėką atsiuntęs.

Jonas Dagilis buvo tikras patriotas, savo kraštą mylėjęs ne šūkais, branginęs jo istoriją, ateičiai palikęs didelį turtą – kraštotyrinę medžiagą, kuria galės naudotis ir semtis išminties ne vienas profesionalus Biržų krašto istorijos tyrinėtojas.

Netekus atidaus Vyro, puikaus Tėvo, mylimo Senelio JONO DAGILIO, nuoširdžiai užjaučiame Jo žmoną Vilgelminą, sūnų Viktorą, vaikaičius Rūtą, Andrių, Luką ir visus Jį mylėjusius bei branginusius.

Vilniaus reformatų žinių leidėjai

PAGERBTAS KARININKAS JONAS NASTOPKA

Po priešsinodinės sesijos posėdžio gegužės 18 d. Biržuose jo dalyviai vyko į Lietuvos kariuomenės karininko Jono Nastopkos atminimo pagerbimo ceremoniją Jo 100-ųjų žūties metinių proga į senąsias Biržų evangelikų reformatų kapines.

Jaunos Lietuvos kariuomenės karininkas Jonas Nastopka žuvo 1919 m. gegužės 18 d. mūšyje ties Ėriškių kaimu, Kėdainių rajone, kovose su bolševikais.

Gegužės 28 d. pirmojo žuvusio Panevėžio bataliono karininko palaikai metaliniame karste iškilmingai buvo padėti Kėdainių evangelikų reformatų bažnyčios rūsyje, greta kunigaikščio Jonušo Radvilos karsto. Bolševikus išstūmus iš Lietuvos, Jo karstas buvo atvežtas į gimtuosius Biržus ir palaidotas senosiose Biržų evangelikų reformatų kapinėse.

Dievo Žodžiu ir malda prie didvyrio kapo pasidalino Evangelikų karo kapelionas kun. Rimas Mikalauskas. Gėles padėjo Šiaulių sąjungos Biržų jaunieji šauliai (vadovas Vidutis Šeš-

kas), Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgų Vyčio apygardos 5-osios rinktinės 509 lengvosios pėstininkų kuopos atstovai.

„V. r. ž.“ inf.

Sveikiname

Nors kalnai imtų kilnotis ir kalvos –
svirduliuoti, mano meilė niekada nuo tavęs
nesitrauks, mano ramybės sandora nesusvyruos
/Izaijo 54,10/.

Gegužės 4 d. Kauno ev. reformatų bažnyčioje
susituokė Radvilos jaunimo draugijos
pirmininkė AUSTĖJA VERBICKAITĖ ir
Vengrijos Respublikos kariškis, reformatas
ARONAS AGYAGASI.

Nuoširdžiausi sveikinimai ir linkėjimai
darnaus gyvenimo su mūsų valdovo
VIEŠPATIES pagalba!

Parodyk man savo kelius, VIEŠPATIE,
pamokyk mane apie savo takus....
Tavimi visados pasitikiu.
/Psalmė 25:4-5/.

Sveikiname

Sveikiname VAIDOTĄ ICKĮ,
užbaigusį Teologijos studijas (2016-2019)
Reformatų puritonų teologijos seminarijoje
ir įgijusį evangeliškos teologijos magistro laipsnį!

Vilniaus ev. reformatų parapija

Sveikiname

Gegužės 12 d.
Kauno parapijos vargonininkė, pianistė
ŽIVILĖ KUDIRKAITĖ
šventė 25-ąją gimtadienį.

Yra metuose viena diena,
kai visa dieną šypsosi saulė,
O naktį krenta žvaigždės tik Tau.
Yra metuose diena, kai Tau akyse sutelpa
visos gėlės ir visas pasaulis.
Yra metuose diena,
kai Tau skiriami visi gražiausi žodžiai.

Visos Kauno parapijos vardu
mes sveikiname Tave su gražia sukaktimi.
Iš visos širdies džiaugiamės, kad esi su mumis,
mūsų bendrijoje, garbinant,
šlovinant ir giedant mūsų Viešpačiui.
Ačiū Tau iš visos širdies už Tavo pagalbą!
Mes linkime Tau, kad šie metai būtų kupini
šypsenos, pozityvių darbų ir šviesaus rytojaus!

Kauno ev. reformatų parapija

Sveikiname

LENĄ GRAŽINYTĘ-LAZICKIENĘ,
gegužės 15 d. atšventusią
70-ąją gimtadienį!

ALFREDĄ NAKTINĮ,
Vilniaus reformatų choro Giesmė tenorą,
poetą, eseistą, gegužės 17 d.
atšventusį 85-ąją gimtadienį!

Būkite laimingi, kūrybingi,
pilni energijos ir naujų sumanymų!

Vilniaus ev. reformatų parapijos seniūnų taryba

Balandžio 27 d. Kaune buvo iškilmingai švenčiamos Reformatų bažnyčios pastato atgavimo padėkos pamaldos, į kurias atvyko beveik visų Lietuvos reformatų parapijų atstovai, dvasininkai, kuratoriai. Šventovės atgavimo proga kauniečius sveikino ir linkėjo stiprybės bažnyčios atstatymo darbe Seimo narys Povilas Urbšys, Lietuvos Evangelinių bažnyčių bendrijos vadovas pastorius Gabrielius Lukošius, LRIKD pirmininkas Donatas Balčiauskas. Negalėjusių atvykti brangių parapijai žmonių sveikinimus perskaitė pirmininko pav. Eglė Grucytė.

Priešsinodinės sesijos dalyviai Biržų evangelikų reformatų parapijos namuose

ties Lietuvos, tiek ir (pasitraukęs į Vakarus) išeivijos reformatų gyvenime, Sinodų suvažiavimuose, kūrė, aranžavo evangeliškas giesmes: *Tyloj Tu Švenčiamasis, Pranaše didis* ir kt.

Gegužės 17 d., Vilniuje, Liuteronų bažnyčioje, vyko muzikinis renginys *Giesmių šventė – skamba per Lietuvą!* Tokiu šūkiu šventės organizatoriai atkreipė dėmesį į šiųmetį renginio formatą. Šventėje dalyvaujančių chorų giesmės skambėjo ne vienoje, o net keturiose bažnyčiose: Palangos – gegužės 12 d., Nidos – gegužės 14 d., Jurbarko – gegužės 15 d. ir Vilniaus – gegužės 17 d. Vilniaus koncerte dalyvavo ne tik Vilniaus reformatų choras Giesmė, vadovaujamas vargonininkės Gražinos Petrauskaitės, bet ir Panevėžio parapijos choro grupė, vadovaujama vargonininkės Bronislavos Simonaitienės.

Gegužės 18 d. Biržų evangelikų reformatų parapijos namuose vyko priešsinodinė sesija – atviras Konsistorijos posėdis. Iki šios dienos parapijos turėjo išsirinkti savo delegatus į Sinodą. Taip pat iki priešsinodinės sesijos buvo galima siūlyti klausimus Sinodo darbotarkei. Į priešsinodinę sesiją atvyko deleguoti į Sinodą para-

pijų atstovai. Taip pat dalyvavo ir kiti suinteresuoti Bažnyčios nariai.

2019 m. Sinodas yra jubiliejinis – sukanka 100 metų, kai vyksta jau atkurtos Lietuvos valstybės atskiri nuo Vilniaus (užgrobo Lenkijos) Vienatos Sinodai. Pirmasis nepriklausomos Lietuvos reformatų Sinodas vyko 1919 m. rugpjūčio 15-17 dienomis Švobiškyje.

Birželio 22-23 dienomis Biržuose vyks Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo suvažiavimas. Sinodo – aukščiausios Bažnyčios demokratiniu būdu valdomos institucijos – metu sprendžiami svarbiausi Bažnyčios klausimai, o šių metų Sinodas bus ir rinkiminis. Sesijoje iškeltos Generalinio superintendente pareigoms užimti naujos kadencijos kandidatūros: kun. Tomo Šerno ir kun. Raimondo Stankevičiaus. Konsistorijos prezidento kandidatūros: kurt. Nerijaus Krikščiko (Vilnius), kurt. Petro Romualdo Puodžiūno (Panevėžys) ir kurt. Giedriaus Vaitiekūno (Vilnius).

Gegužės 19 d. Vilniaus reformatai ir jų draugai važiavo į Aukštuosius Panerius pagerbti 1944 m. gegužės 17-21 d. vokiečių sušaudytų Lietuvos Vietinės rinktinės karių atminimo

Vladas Jakubėnas minėjimas

Gegužės 10 d. Biržų pilies mėnėje buvo prisimintas kompozitorius – biržietis reformatas Vladas Jakubėnas, paminėtos Jo 115-sios metinės, atlikti Jo kūriniai Radvilų rūmuose. Renginį organizavo ir daug kūrinių atliko Biržų Vladas Jakubėno muzikos mokyklos mokytojai ir mokiniai. Pats kompozitorius buvo ne tik Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios gen. superintendente kun. Povilo Jakubėno ir Bažnyčios kuratorės Halinos Lipinskos-Jakubėnienės sūnus, bet ir pats dalyvavo

IŠBANDYMŲ KELIAS

**SPORTO STOVYKLA
LIEPOS 13-20 D.
KĖDAINIŲ R. AKADEMIJOJE**

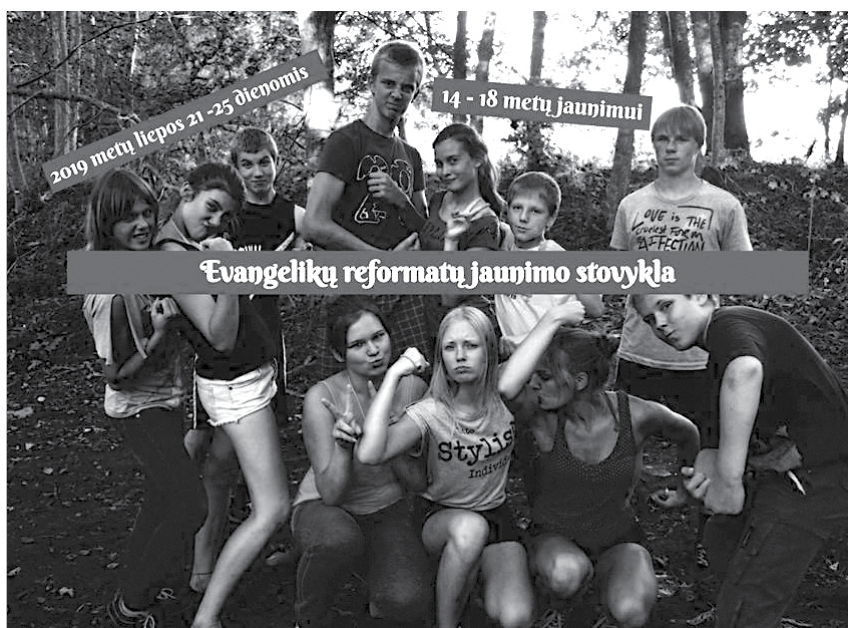
Šeštą kartą nepriklausomoje Lietuvoje evangelikų reformatų Bažnyčia kartu su Švedijos suvienyta evangelikų Bažnyčia organizuoja krikščionišką sporto stovyklą **IŠBANDYMŲ KELIAS**

Stovykloje, be sporto užsiėmimų ir pramogų, vaikai girdės Dievo Žodį, kuris bus perteikiamas vaikams suprantama kalba, mokysis giedoti, lankysis vaikų pamaldose, jiems bus diegiamos krikščioniškos vertybės.

Laukiame vaikų - stovyklautojų nuo 6 iki 14 metų.

Stovyklos išlaikymo suma vienam stovyklautojui – 100 Eurų.
Į išlaidas įskaičiuotas vaiko sveikatos draudimo mokestis, maitinimas, organizacinės ir administracinės stovyklos išlaidos, mokymo ir pramogų išlaidos, būtiniausio inventoriaus įsigijimas. Vietų skaičius ribotas, todėl kviečiame kuo skubiau kreiptis nurodytais kontaktais.

Eglė Grucytė, stovyklos direktorė, tel. +370 699 19871, el. paštas egliukas75@hotmail.com
kun. **Raimondas Stankevičius**, stovyklos kapelionas, tel. +370 655 43678, el. p. raimondas@ref.lt.
ADRESAS: Jaunimo g. 2, 58339 Akademija, Kėdainių rajonas.

KVIEČIAME REGISTRUOTIS

į Evangelikų reformatų jaunimo stovyklą Papilyje,
kuri vyks liepos 21–25 dienomis Papilio pagrindinėje mokykloje.

Dalyvių amžius: 14–18 metų. Kaina: 75 eurai.

LERJ draugija Radvila

LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ JAUNIMO DRAUGIJA RADVILA

Leidinio spaudos rėmėjas

Birbynių g. 4a, LT-02121, Vilnius
tel.: +370 5 2627585
mob.tel.: +370 655 24403
Linksmoji g.5, LT-02041, Vilnius
tel.: +370 5 2639004
mob.tel.: +370 652 11944

www.klion.lt

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Pylimo 20-13, Vilnius,
Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
el.p. dalija.gudliauskiene@gmail.com

Parėngė Dalija Gudliauskienė,
tel. 8 685 74 951

Redagavo, spausdino
Genovaitė Mikalajūnienė,
Damian Finer

Leidėjas:

Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina
savo nuožiūra

Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.